

Fañintañana

Fisorohaña

Fitiliaña

**Aretina azo avy
amin'ny firaisana ara-nofo**

2026

NY VIH

Ny **VIH** dia midika hoe **Virus de l'Immunodéficience Humaine**. Tsimok'aretiñy araiky izay mpanafiky irô hery mpiaro vatan'olombeloño, indrindra amy zeñy « lymphocytes CD4 », izay singa ilain'ny vataña miaro izy amin'ny karazaña aretiñy.

Afaka mifindra baka amin'ny alalan'ny fifampikasihaña amin'ny ranorano amy vataña tsimokaretiñy io :

Lio

Tsirinañy maha lahy na maha vavy

Rononon-dreny

Kay afaka mifindra baka amy raha reto ny VIH:

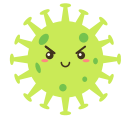
Firaisaña ara-nofa tsy voaharo

Fikasihaña tsy kinia amin'ny lio na fitaovaña **tsy voadio** kanefa ahitaña tsimokaretiñy

Baka amy **reniny mandeha amy zanany** lera mavësatra, na koa fa miteraka na lera mampinono.

01 Fotoaña ifindrany voalohany

Ombiaña : 1 firaka 4 heriñandra nidiran'ny aretiñy.

Ny raha miboaka :

Amy sokajy araiky ty no teña miparitaka malaky ilay tsimokaretiñy, ary **malaky mifindra**, zeñy hoe möra mamindra be ny olo misy izy amy fotoaña ty.

Mamokatra hery fiarovaña ny vataña manomboko eto.

Soritr'aretiñy :

Karaha azon'ny Gripa mahery kanefa mety mbola tsy ahitaña soritr'aretiñy

02 Fotoaña tsy ahitaña soritr'aretiñy

Firaka ombiaña : 5 hatramin'ny 10 taoño tsisy fitahaña natao.

Ny raha misy :

Mitohy fo fanafihan'ny tsimokaretiñy io irô rafitry mpiaro vatan'olombeloño, intsaka fa amy lymphocytes CD4 ao. Mety ahitaña hely na tsy ahitaña soritr'aretiñy feky ilay marary eto kanefa afaka mamindra amin'olo hafa.

Mahay resy fo hery mpiaro vatan'olombeloño io, izy koa tsisy fitahaña atao.

03

Fotoaña efa ahitaña soritr'aretiñy

Firaka ombiaña : Koa fa teña resy hery fiarovaña

Ny raha miboaka :

Resy ilay hery fiarovaña, manomboko miseho amizay irô soritr'aretiñy izay mañambara fa miheñy hery fiarovaña.

Soritr'aretiñy:

- Mahay mahia tsy hay antony
- Voan'ny lafievra matetiky
- Fivalañana matetiky...

04

Syndrome d'Immunodéficience Acquis: SIDA

Ombiaña: amin'ny ankapobeny 7 taoño afaran'ny fifindran'ny aretiñy.

Ny raha miboaka :

Robaka tanteraka ireo singa mpiaro vataña, kay mankamöra fazahoaña ndraiky fidiran'ny karazaña **aretiñy hafa mpañararaotro** ndraiky irô aretiñy sarotro tahaña.

Nañino ma mila mañano fitiliaña?

- Mety mitöndra VIH anao fa tsy hainao.
- Mety efa nisy fotoaña niaiñy narikitry olo mitöndra na fitaovaña
- Koa hita aloha aretiñy, azo tahàña malaky, afaka miaiñy ara-dalaña **sady misoroko amy fiparitahany.**

Fotoaña ino tötrokro mañano fitiliaña ?

Koa nisy firaisaña ara-nofo mampiahiahy

Tandrema : misy fe-potoaña tötrokro hajaiñy biaka azo antoko ny valin'ny fitiliaña.

Karazaña fitiliaña karakory atao ?

Mangala lio amy laboratoara.

Afaka 6 heriñandra

Test d'orientation rapide (TROD) : Lio hely, alaiñy amy tendron-tàñaana

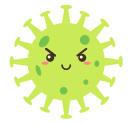
Afaka 3 fanjava

Fitiliaña vatan-teña tötropiny

Afaka 3 fanjava

Mbala **tsisy aody** mampajanga izy tanteraka VIH io .

Fa na dia zeñy, **fitahaña misy amy fotoaña ziô ty mahavita mifehy tsimok'aretiñy** io mba hisorohaña fivoarany hanjary SIDA.

Añisan'ny fitahàña ampiasaiñy ny **trithérapie TAR (misakana ny rétrovirus)** izay fitambaran'ny aody telo miaraka, mba hanakanaña fiparitahan'ny tsimok'aretiñy.

Hoaniñy mandrapahafaty

Afaka mihina aody (**antibiotiques, antifongiques**) mba hitahàña ndraiky hisorahaña irô aretigny mpañararaotro reñy.

SIFILISY

Ny sifilisy dia aretiñy azo avy amin'ny firaisaña ara-nofy, baka amy **bakteria** atao hoe **Treponema Pallidum**. Mivoatra tsihelihely eo izy io, ary miövaöva soritr'aretiñy indesiny, ndraikindraiky misy hely ndraikindraiky tsy hita feky. Zeñy aviany izy io somary tsy asian'olo dikany... nefa teña misy vokata ratsy izy koa tsy voataha.

Mety mifindra baka amy raha reto ny sifilisy

Firaisaña ara-nofy tsy voaharo (amy fivaviaña, na amy vody ou na am-bava).

Fikasihaña mivantaña amin'ny aretiñy efa hita (bay, raha mibotriky) amy taovam-pananahaña aña, amy vody, vava na hoditry.

Baka amy **reny mifindra amy zaza** añaatin'ny fitondraña hivaña.

01 Fanombohany : dingana voalohany

Ombiaña : 10 à 90 andro afaran'ny nidirany.

Ino raha miboaka :

Matetiky misy raha mivôntovônto, karaha bay nefa tsy marary amy taovam-pananahaña , amy vody na amy vava. Ndraindray izy io janga hoazy fa tsy afaka tanteraka fo kay mivoatra mangiñy ao.

02 Fivoarany : dingana faharoa

Ombiaña : heriñandra na fanjava maromaro afaran'ny bay aby io miala.

Ny raha miboaka :

Koa fa avy amy dingana ty, miparitaka mañeraña vataña jiaby bakteria amin'ny alalan'ny lio sy lymphe.

Möra amin'olo marary **mamindra aretiñy** amin'olo amy fotoaña io

Soritr'aretiñy :

Miboaka karazaña aretin-koditry

Lafievra sady tsy dia mahazo aiñy tsara

Mivônto tangiky

03

Dingana fiambesaña :

Ombiaña : Fanjava na taoño maromaro tsy ahitaña soritr'aretiñy

Ny raha miboaka :

Koa tsy voataha, mety misy fotoaña izy tsisy soritr'aretiñy mazava io, fa mbola mijanoño añatin'ny vataña ao lay bakteria

04

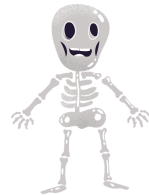
Sifilisy : dingana fahatelo

Ombiaña : Afaka taoño maromaro tsisy fitahàña.

Ny raha miboaka :

Dingana efa tsy dia hita loatra amy fotoaña ziô noho ny fisian'ny fitiliaña.

Fa izy koa tsy voataha, **mety hiteraka olaña be amin'ny taova karaha ery : atidoha, fô, taolaña.**

Karakôry atao koa hañano fitiliaña ?

➤ **Mangala lio** amy laboratoara

➤ Ndraikindraiky, tonga dia lay bay no atao fitiliaña

Izy koa olo manaña fiainaña ara-pananahaña mavitriky dia tsara izy koa mañano fitiliaña matetiky, intsaka fa zay matetiky miöva olo iarahaña.

Karakôry atao koa hitsabo teña ?

Mandeha mañatoño tobim-pahasalamana marikitry anao, mitsabo teña (CSB)

Mila ajanoño fanaovaña firaisaña ara-nofo koa fa añatin'ny fotoaña itsaboaña teña, ary mila ambara olo miaraka aminteña.

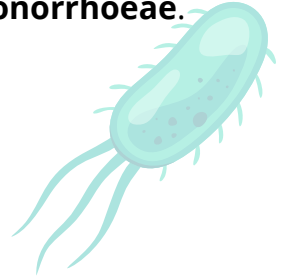
*Miankiñy amin'ny fivoaran'ny aretiñy fo no isan'ny fanafody hoaniñy. Fa teña mahomby fitsaboaña io izy koa azo ara-potoaña.

Solopiso

Solopiso dia aretiñy azo avy amin'ny firaisaña ara-nofa, baka amy bakteria atao hoe **Neisseria gonorrhoeae**.

➤ “Chaude-pisse”

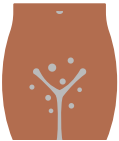
➤ Blennorragie

Solopiso io dia mifindra avy amin'ny :

Firaisaña ara-nofa tsy voaharo (amy fivaviaña, na amy vody na am-bava).

Fikasihaña mivantaña amin'ny aretiñy na tsisy firaisaña ara-nofa

Mety mifindra boaka amy **reny mandeha amy zanany am-piterahaña**.

Ino aby soritr' aretiñy ?

Amy lelahy

Hita maso matetiky !

Amy viavy

Tsy dia hita maso

Mamaivay koa fa mamany

Mamaivay koa fa mamany

Misy ranon-draha fotsy madity, fotsifotsy mavomavo na tiahitso, miboaka baka amy raha mahalelahy

Perity tsy dia mahazatra miboaka. Misy lio mandeha tsy amy fotoañany

Manehoko ilay raha mahalelahy na mivônto

Marary amy loha-teña na koa fa misy firaisaña ara-nofo.

Tsara marihiñy fa mety tsy ahitaña soritr'aretiñy amy viavy

Soritr'aretiñy hafa mety hiboaka

Mangidy, misy ranon-draha marary mandeha miboaka amy vody aña.

Manaintaiñy amy tenda ao koa fa mañano firaisaña amin'ny vava

Mamparary maso izy io koa sendra tafikasiky amy maso

Karakôry atao koa hañano fitiliaña ?

Mila mangala santioanany amy raha marary io

Fitiliaña amàny

Tsy maintsy miambiñy farafaheliny heriñandra afaran'ny firaisaña firaisaña mampiahiahy io vao mañano fitiliaña

Karakôry atao koa hitsabo teña ?

Mandeha mañatoño tobim-pahasalamana marikitra anao, mitsabo teña (CSB)

Mila ajanoño fanaovaña firaisaña ara-nofo koa fa añatin'ny fotoaña itsaboaña teña, ary mila ambara olo miaraka aminteña.

INO METY HO VOKA-DRATSY IZY KOA TSY VOATSABO

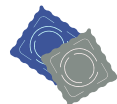
Koa tafiditry aňaty lio → Mamparary vataña jiaby

Amy viavy : aretiñy trañon-janaka, tsy mampiteraka, zaza antso-so-koditry

Amy lelahy : Marary voan'ny antody, misy olaña koa fa mamany, tsy mampiteraka.

**Ho fiarovan-teña dia mampiasa kapoty
Fañanaovaña fitiliaña matetiky dia midika fa
mikarakara fahasalamañanao ndraiky ninolo
hafa anao**

Madagascar

**Valorisation des plantes médicinales
Lien entre médecine conventionnelle et
traditionnelle
Préservation des espèces**

*36 cité BTM Scama
Antsiranana*

*madagascar@jardinsdumonde.org
www.jardinsdumonde.org*

+261 32 46 048 43

En partenariat avec

2026